

Polismyndigheten
Rättsavdelningen

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Er referens Fi2023/01259

Betänkandet Staten och betalningarna (SOU 2023:16)

Sammanfattning

Polismyndigheten ser positivt på de förändringar som föreslås gällande förslagen om ökad säkerhet kring betalningssystemen, stärkt civil beredskap för betalningar samt ökad redundans för betalningslösningar off-line. Polismyndigheten vill dock framhålla att utredningens beskrivning av efterfrågan och användningen av kontanter i samhället inte beaktar kontanternas roll när det kommer till penningtvätt och finansiering av terrorism.

Polismyndigheten avstyrker förslaget som möjliggör inbetalningar av skatter och avgifter med fysiska betalningsmedel.

Polismyndigheten anser att utredningens förslag om att införa en lagstadgad skyldighet för en myndighet eller annan offentlig aktör att ta emot fysiska betalningsmedel som betalning för offentligrättsliga avgifter bör kompletteras med en skyldighet för berörda offentliga aktörer att informera Polismyndigheten vid misstanke om penningtvätt.

I övriga delar har Polismyndigheten inte något att invända mot de överväganden och förslag som redovisas.

Polismyndighetens synpunkter

Övergripande synpunkter

Polismyndigheten vill inledningsvis framhålla att utredningens beskrivning av efterfrågan och användningen av kontanter i samhället inte beaktar kontanternas roll när det kommer till penningtvätt och finansiering av terrorism, vilket är nödvändigt i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Kontanter är i många avseenden ett anonymt betalningsmedel med begränsad spårbarhet och används därför storskaligt av kriminella aktörer, både i

Sverige och internationellt, för att dölja betalningar och tillgångar. Kontanter har således en central roll inom den kriminella ekonomin. Kontanter används som betalningsmedel inom bland annat narkotika-, vålds- och vapenbrottslighet, där det föreligger ett stort behov av att växla, förvara, dölja och förflytta kontanter. Därtill är användandet av kontanter inom arbetslivskriminalitet och människoexploatering vanligt, exempelvis vid betalning av svart arbetskraft.

Den kriminella arenan är internationell, och Polismyndigheten bedömer att brottsvinster som uppgår till miljardbelopp i kontanter årligen transporteras från Sverige för att tvättas och återinvesteras i ny brottslighet¹. Dessa kontanter repatrieras sedan tillbaka till Sverige och återförs i cirkulation i samhället. Även stora beslag av svensk valuta i utlandet visar på en kriminell koppling av kontanter i omlopp. Det omfattande nyttjandet av kontanter inom den kriminella ekonomin kan enligt Polismyndighetens bedömning kopplas till cirkulationen av svenska 500-kronorssedlar både inom och utanför Sverige.

Remissvaret följer i fortsättningen betänkandets disposition.

13.8.4 Skyldighet för myndigheter och vissa privata aktörer att ta emot kontant betalning

Utredningen har föreslagit att det ska införas en lagstadgad skyldighet för myndigheter och andra aktörer som tillhandahåller offentligt finansierade tjänster att ta emot fysiska betalningsmedel som betalning för avgifter i dess verksamhet. Genom förslaget kodifieras den rättspraxis som fastslagits på området i lag. Utredningen menar att det därigenom kommer att bli lättare för privatpersoner att hävda sin rätt att betala offentligrättsliga avgifter med kontanter. Att den redan befintliga möjligheten att betala dessa avgifter med kontanter genom den föreslagna bestämmelsen blir vidare känd, medför enligt Polismyndigheten att antalet avsättningsytor för kontanter med kriminellt ursprung och med kriminella syften kan förväntas öka. Polismyndigheten anser därför att lagstiftaren samtidigt bör säkerställa att de offentligrättsliga verksamheterna ska ha en skyldighet att lämna information om till exempel misstänkt penningtvätt till Polismyndigheten.

¹ Enbart från narkotikaförsäljning på grossistnivå uppskattas att upp emot 12,5 miljarder kronor från narkotikaförsäljning fördes ut ur Sverige för återinvestering i nya narkotikapartier under ett år, Lärdomar av Encrochat – Analysprojekt Robinson, Polismyndigheten Noa maj 2021.

13.8.5 Skatt ska kunna betalas med fysiska betalningsmedel utgivna av Riksbanken upp till ett visst belopp

Polismyndigheten avstyrker utredningens förslag som innebär att det i lag bör införas en möjlighet att betala skatter och avgifter med fysiska betalningsmedel.

Polismyndigheten anser att detta skulle medföra betydande risker för penningtvätt. Det skulle även riskera att i stor utsträckning gynna den organiserade brottsligheten. I utredningen dras en parallell till att det idag är möjligt att betala en skuld till Kronofogdemyndigheten genom kontanter, men utan reflektion om detta är ett system som kan utnyttjas av kriminella i syfte att tvätta pengar². Som förslaget är utformat skulle det vara ett effektivt verktyg för att föra in brottsvinster i det finansiella systemet.

I utredningen konstateras att en beloppsgräns för inbetalningar av skatter och avgifter bör införas för att hantera risken för penningtvätt och rån. Beloppsgränsen är dock kopplat till *en* inbetalning, varför den med enkelhet kan överskridas genom att företa fler inbetalningar. Polismyndigheten ser därmed en risk för att en inbetalning med kontanter delas upp i flera delar för att komma under den föreslagna beloppsgränsen. Polismyndigheten efterlyser i detta sammanhang ett resonemang kring sambandsbetalningar.

Detta yttrande har beslutats av juristen Malin Hedstig efter föredragning av juristen Per Luthander.

POLISMYNDIGHETEN

På avdelningschefens vägnar

Malin Hedstig

Per Luthander

Remissvaret har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

² Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2019.

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetslagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli